

O corespondintia interesanta.

Moldova, Iassii 16 Iuliu 1855.

Corespondintia din Telegrafulu Romanu, publicata in Nr. 54 alu Gazetei de Transilvania, a facutu curioasa impressiune pe la noi. Fratele banatianu, autoriulu acelu articulu, vorbeste ca unu maiestru de dantiu. Cu toate aceste nu ne-a facutu nici se ridemu nici se invatiamu ceva. Dara cine se fia acesta Don-Chisiotu alu ideiloru Telegrafului Romanu sau alu cugetariloru Romaniei literarie? Se nu fie ore vre unu suditu rusescu remasu in urm'a resboiului orientalu? Noi nu ne acceptamu se vedemu pe fratii banatieni atatu de inapoieti in idei si atatu de fanatici pentru doctrine seci. Celu pucinu ne place a crede ca dor' opinionea dsale. n'o fi publica sau generala*). Ce Dumnedieu! pentru ce atata inversiunare in contra latinismului? Au dora se temu fratii Banatieni ca adoptanduse cuvinte sau litere latine ne vomu latinisa si religiunea? Ce idei paradossale suntu acestea? Ore pentru acesta traimu in secolulu alu XIX lea...?. Intielegu ca trebuie se tienemu legea parintiloru nostri, fara a alerga la critica sau la convingere daca alta este mai buna sau mai rea de catu a nostra. Dar' pentru ce se fimu atata de rei la inima in catu se ne facemu a crede ca cei ce propaga cultur'a limb'ei dupe atare sau atare principie, trebuie se aiba unu scopu ascunsu in contr'a dogmeloru insesi? Asta o repetu: numai o stupiditate sen o premeditata cabala de a aduce neunire intre frati pote sustiene asemenea idei. Au dora fiindu ca suntemu православничи nu trebuie se avemu literile cari ni se cuvina? Suntu turci cari se inchina lui Mahometu, suntu alti turci cari se inchina lui Christu, adica

православничи; cu toate aceste si unii si altii au limb'a si literele loru. Mai suntu Greci de ritulu orientalu, православничи; suntu erasi greci catolic' romani; cu toate aceste au limb'a si literele loru proprii.

Dar' germanii cate relegi au si cate limbi seu cate modruri de scriere? Magiarii la us'a Dloru vostre: catolici, reformati, unitari n'au totu unu modru de scriere, totu o literatura? —

Astu-modru aru pute se se urmeze cu tota lumea: legea e lege si limb'a e limba. Pentru ce n' amu pute se avemu noi literele romane si se remanemu totu православничи? Eu aice nu vedu nici o smintela alta de catu consecuintia ca ne-amu face mai uniti intre noi in literatura si mai cunoscuti Europei.

Credea fratii Banatieni, Sibieni, Brasioveni, Maramuresieni si altii cari mai suntu inca pote retaciti, ca in Principatele nostre de si se vede a fi ore care divergintia de opiniuni asupra culturei limb'ei, inse nu essiste acelu fanaticismu stupidu in contra litereloru strabune; noi ridemu si ne intristamu de lupt'a ce vedemu pentru acesta intre fratii din Austria!! Noi toti dorimu literele si in currendu le vomu adopta, numai se ne vina ap'a la mora. Suntemu convinsi ca pana nu vomu ave literele nostre strabune, literele latinesci nu putemu ave nici gramatica, nici limba sistemisata, prin urmare nici literatura recomandabila nici vadia inaintea poporeloru civilisate si aceloru rudite cu noi din apusu; iar' daca aru fi ca se tienemu a remane unde suntemu seu a degenera mai in reu atuncea e alta vorba: ne-amu lua de mana cu corespondintele Telegrafului; ne-amu inverti cu citatiuni din Xopagie, si amu bine-cuventá pre православничи cu cuvinte latinesci ca Dlui. —

*) Respunda Dloru, ca Dloru suntu compromisi si atacati in acelu articulu. — R.

ЕПІСТОЛА VIII.

Лінсіка, 12. Ізніа 1855.

Скóлеле реале дін Лінсіка се композит дін патрз классе. Ла скóлеле ачестеа се прімескз копії карі аз трекзтз прін скóлеле елементаре ші скóлеле прімаре (Mittelschulen) ші сжот дн вжрстз де 11 пьпз ла 12 ані. Еї пьтескз не анз жоз опораріа де 30 талері.

Обіектеле де дивьдзтзрз сжнт ші аічі: А) Реліцізнеа, В) лімвіале, С) штіпцелеле ші анште челе історіко-географіче, математіче ші патзрале.

А) Реліцізнеа се пропзне дн тóте патрз класселе, апрóне ка ші дн челе треі классе сзперіóre але скóлелорз пентрз четздіані, пзмаі дн прівінца методзззі есте чева діфферінцз, черзпссе тотз де о датз дела скóларі ка сз пзтрзндз обіектзлз маі аджкз. Кзрсзлз ачеста се днвіде кз історіа вісерічеі крештіне.

В) Лімвіале, ші а пзте:

а) лімва цертанз се пропзне дн тóте класселе, днчепзндз дін челе маі де ціосз кз елементеле граматічеі днсодіте де ессерціце не прекзрмате кз гзра ші дн скрісз, пьпз че скóларіі кзштінз о депліпз дестерітате дн дншїрареа ідеїлорз лорз. Дзпз ачееа: четїре дін азторії классічі цертані просаїчі ші поетічі; історіа літератереі цертане. Ессерціцелеле стилістіче се композитз, черзпндз дела скóларі дін классз тотз маі тзлзтз депрїндере дн еснзперееа ідеїлорз.

б) лімва франчезз се днвацз ассемїне дн тóте класселе, кзте 5 óре не септзтзпз. Дн класса чеа маі дналтз се чїтескз вкзцї дін Voltaire, Moliere, Racine ші алці. Скóларіі се депрїндз дн компзпереші дн ворзїре, ші факз днчерзїрі де а пропзне еї днсіші дїверсе обіекте де дивьдзтзрз дн лімва франчезз.

с) лімва енглезз се пропзне дн челе треі классе сзперіóre кзте 4 óре не септзтзпз. Дн класса чеа маі дналтз скóларіі четескз вкзцї дін Schakspeare, дін Lord Byron, традзкз дін цертзпнеште ші дін фрзпчеште дн енглезеште, се депрїндз дн компзпереші лїбере ші дн ворзїре.

д) лімва латїпз есте факзлатівз: се днвацз граматїка кз дїверсе ессерціце; дн класса чеа маі дналтз се четеште ші се традзче Julius Caesar.

С) штіпцелеле, ші а пзте:

а) історіа се днчепе дн класса чеа маі де ціосз аз історіа веке ші се комплїнеште дн

класса чеа маі дналтз кз історіа модернз, днчепе се дз о маі ларгз дєсволтаре історіеі Цертаніеі, каре фігзрєзз апрóне есклєсіве дн класселе де мїзлокз. Кз стзділзлз історіеі се знеште стзділзлз цеографіеі; кз тóте ачестеа се фаче ші жнз кзрсз сенаратз де цеографіе еаршї кз маі тзлзтз лзаре а мїнте асзїра цеографіеі Цертаніеі.

б) Математїка се пропзне дн тóте класселе кзте 5 саз 6 óре не септзтзпз, ші а пзте дн

Класса IV (адекз чеа маі де ціосз) а) цеомерїа дела челе дїптзїс елементе пьпз ла теорема лзі Пітагора інclusive, кз тзлзте провлетемате пентрз лзкрареа а касз. б) Арітметїка, фрзпцзреле компзне ші дечїмале, пропорцізіале арітметіче ші цеомерїче кз аплїкарееа лорз ла дїверсе калкзлє нечесаре пентрз віеаца практїкз, рєгзла катєнарїз, рєгзла содієтзцїї сімплз ші композитз.

Класса III. а) Цеомерїа: лініі дрєпте ші жнзїрї дн черкз, фігзре ректїлініі днскріссе дн черкз, ші чїркзскріссе черкзлзі; сімілітздінеа фігзрелорз; пропорцізі дн черкз; тзсзрареа фігзрелорз, пзтерзлз лзі Лїдолфз; тзсзрз рєдзсзз, etc. — кз тзлзте провлетемате дн скрісз; Стереометрїа пьпз ла жнзїрїле планзїлорз ші днклїпчїзїлорз. б) Арітметїка цєнералз: теорїа каптїтзцїлорз опнзсе; калкзлзлз алцєбраїкз, потєндїареа кз еспонєндї позїтїві, негатїві ші фрзпцї; екзакцізі де градзлз днптзїз кз жнз ші маі тзлзте некзпоскзге, дзпз колєпчїзнеа де есємпле а лзі Hering.

с) Калкзлзлз негзцзжторєскз: рєгзла де треі сімплз ші композитз, калкзлзлз катєнарїз, алз содієтзцїї, алз местєкзтзрєі, алз прочєптелорз; маі не жртз провлетемате сімпле дін калкзлзлз камбіалз.

Класса II. а) Стереометрїа планз ші сферїкз кз дїверсе провлетемате дін Астронміє ші Цеографїа математїкз. б) Арітметїка цєнералз: екзакцізі натратїче кзрате ші імпзре, прогрєссїзіні арітметїче; логарїтміі ші аплїкарееа лорз ла калкзлзлз інтерєссєлорз ші алз венїтзїлорз; екзакцізіні діофантїче комвіпчїзіні ші пертзтзчїзіні, варїзчїзіні, теорема біномїалз ші поліномїалз. с) калкзлзлз негзцзжторєскз; компарзчїзнеа тзсзїлорз ші а пондзїлорз дзпз прочєпте, калкзлзлз де кзштїгз ші де пазгзлз, калкзлзлз камбіалз.

Класса I. а) Цеографїа математїкз кз тзлзте провлетемате дін Трігонометрїа сферїкз. б) Цео-

. Іюліка 13. Іюлі 1855.

метрія аналітикъ: determinarea unui punct și planș prin coordinate; експедиція ліній дрепте ши а черкълі, сілпса, паравола ши іпервола; секциінеа сфереі, deducere din secțiunea conului. c) Арітметика генералъ: десволтаirea фронтірілоръ ши серіі infinite prin metoda coeficienților nedeterminați; деслегарea експедицілоръ de grade 2-ле ши 3-ле к ацісторіалъ функцілоръ тригонометриче. d) калкулалъ пегудьторескъ: калкулалъ камбіал, калкулалъ арбітраціалі, калкуларea къштійгялі ши а пазвей ши тревале камбіале; хартіле статялі ши пегоудял к акціоніле; калкулалъ de moneta ши de търфери.

с) Штіінде ле патърале:

Класса IV. Артродъчереа ши исторія патъралъ; зоологіа пърчезьндъ дела anatomia ши фісіологіа стълі; трактарea пе ларгъ деспре анімалеле къ вертевре, дисоцітъ де арътарea препарателоръ ши а фігурілоръ; конспектъ пе скъртъ аспра анімалелоръ фъръ вертевре. Артродъчере ла дескріереа къ гъра ши къ кондеіалъ.

Класса III. Ши семестрјалъ де варъ ши ла днченъгялъ семестрјалі де іарнъ Ботаніка къ ескърсіні, ла карі іаз парте къте 10 сколарі де о датъ; еаръ ши жівътатеа дн зрнъ а семестрјалі де іарнъ знъ конспектъ генералъ аспра мінералогіеі.

Класса II. Исторія патъралъ сістематікъ; элементе де фісікъ ши де хіміа корпърілоръ аорганиче пълъ ла металле, къ диверсе есперіменте.

Класса I. Контінарea дн исторія патъралъ сістематікъ, дн фісікъ теорія імпондеравіелелоръ, вълдъра, електричатea, магнетізмъ, лътіна; дн хіміе металле ши хіміа корпърілоръ органиче, къ ессерчіде ши лабораторіалъ хімікъ.

Афаръ де ачесте овіекте маі сжнт каліграфіа, десетнјалъ, кълтарea, ши дімнастіка ши тоте класеле.

Ши класса чеа маі дналтъ есте десетнјалъ геометрікъ, теорія проіекцілоръ лінілоръ, планурілоръ ши корпърілоръ ши диверсе пъсчійні, даръ пзмаі къте 1 бръ пе септъмъбъ; дн контръ се даз дбже бре пе септъмълъ десетнјалі къ тјана ліверъ.

Сколаріі карі есз дн сколеле реале, трекъ саз deadрептълъ ши віеада практикъ, саз се дъкъ ла скола політехнікъ, ла скола коммерціалъ, ла скола агрономікъ, селваністікъ саз монтаістікъ.

Ши Дресда есте знъ дімнасіа пълівъ, пзмітъ ала Крѣчіі (Kreuzschule), сжнт дірепціінеа Домнјалі Доктор Клее, ши дбже дімнасіі привате, знълъ ши четатеа веке пзмітъ ала лзі Блохманн, ши алтълъ ши четатеа нбъ пзмітъ ала лзі Краусе. Амандбже ачесте дн зрнъ сжнт тотъ де о датъ ши інтерпате. Къ джиселе сжнт зніте ши сколе реале. — Дімнасіалъ пълівъ се фзндъ дн допъчіні фъкте де чегъдіані, ши се діне пълъ ши зѣа де асгъзі днтръ ачестea. Ши чептеніалъ трекътъ, Домнјалъ Відгемъ фзндъ знъ конвіктъ центръ 12 коніі дн фамиліа сз, днсъ къ кондіцінеа ка пе лъгъ ачестіа съ се крескъ ши алді 6 коніі сьрачі Маі пе зрнъ конвіктълъ ачестea се зні къ скола приватъ днтемейатъ де Домнјалъ Блохманн, каре кіаръ ши зѣале ачестea мърі ла Ценева. Домнјалъ Бенденбергер дірепцілалъ де акътъ ала ачестіі дімнасіі, есте дінереле Длаі Блохманн. Ез дла алаі фбрте днтрістатъ дн кавса торціі сокрълі съл, къ тоте ачестea Dzmnia лзі авъ възтатеа де а ши аръла къ де амърнъгялъ інстітутълъ съл, каре е фбрте віне органичатъ. Ассеміне възвоіндъ шаніфестъ къртъ міне ши Домнјалъ Др. Краусе каре гзверпезъ дімпрезъ къ преа-днвъдъатъ съл кзтватъ. Др. Wagner, інстітутълъ дн четатеа нбъ. — Сколаріі дн ачесте інстітуте пълтескъ центръ днвъдътъръ ши днтрєцінере ла D. Бенденбергер къте 350 талері. ла D. Краусе къте 300 талері пе анъ. — Дімнасіалъ пълівъ, каре серпенге де моделъ, сжнт дірепціінеа Домнјалъ Ректор Др. Клее, се компъне дн 5 класе, карі сжнт днпърдге ши къте дбже секціні, фіекаре пе знб кърсз де знъ анъ, афаръ де класса чеа маі дналтъ (Prima), каре формезъ пзмаі о секцііне, аша дн-вацъ регълатъ, днші плінескъ кърселъ лоръ дімнасіалъ ши рестімъ де 9 анні. Еі се прімескъ дн-датъ че есз дн класеле элементаре ши вьреть де 9 саз де 10 ані, ши фінескъ къ модълъ ачестea стъділе дімнасіале ши вьреть де 18 саз 19 ані. Профессоріі дн Германія сжнт де пьрере къ тінеріі съ се окъпе дн фрацета лоръ коніларіе къ стъділе че контрівескъ ла кълтъра генералъ пълъ ши верста ачестea, ши апоі фъкьндъші ессатенеле де матърітате къ възъ сьечесъ, съ трекъ ла зніверсітате, кьндъ сжнт депліз десволтаді ши ши привінда корпоралъ ши ши чеа інтеллек-

твалъ. Деци дитълдиреа анилоръ сколастичи, есте о печеситате неаппърать, фъндать пе патра оменескъ. — Обиектеле принципале дн Цимнасии сжнт лимбиле классиче, латина ши еллена, дн каре дн адевъръ о дъкъ фбрте департе. Пе лънгъ джиселе се днваць релігізнеа, исторія, географія, штиинцеле патрале ши математиче ши пропедестива ла филозофіе. Днсъ нъпъ акъмъ се паре къ тотъ н'ав пгъвлъ съ се деслеце деплинъ проблема, къ че дитидере съ се деа штиинделоръ реале, аша дн кътъ тинеріи съ ессъ дн цимнасіи виле днзестрадіи въ ачесте кзпостинде, ши тотъ де о датъ съ нъ пѣтимескъ кълтъра класікъ пе лънгъ о преа маре дитидере а штиинделоръ реале. — Дн Липсика сжнт дбже цимнасії пѣвліче, зпвлъ ла вѣсеріка съптълзи Николаз ши алтълъ ла вѣсеріка съптълзи Тома. Ачестъ днн зрмъ аре ши зпз интернатъ (alumnatu) пентръ 60 де тинері сърачі, карі днваць ши кжотъріле, ши сжнт овлігаді де а кпнта дн вѣсеріка съптълзи Тома, съптълзи Николаі съптълз Петръ, съптълзи Павлъ (ла зпверсітате). Директоріъ ла ачестъ цимнасіи есте преа-днвѣдъатълъ Годофредъ, Стаалвазм, омъ днаінтатъ дн вдрствъ, днсъ верде. Домніа лзи, пе лънгъ тоте оккзпъчизніле сале челе пълте атжтъ ла цимнасіи кътъ ши ла зпверсітате, авъ възпътате а ши арѣта къ де амърънтълъ тотъ ашезъмжотълъ, а ши ком-пънѣка тоте кзпощтинделе реларіве ла днсципліна ши днвѣдътъра алъмпіоръ, ши а тмъ презента профессоріоръ, ла але кърора лекціи лзи парте, — Цимнасіилъ ачеста се компъне днн 6 класе, днсъ кърелъ пентръ фѣкаре класъ есте де зпз анъ ши цѣзмътате, прін зрмаре ши аичі сколаріи фѣнескъ цимнасіилъ дн респітпъ де 9 ані де зиле. Де алтминтереа обиектеле де днвѣдътър сжнт тотъ ачелеа, ка ши ла Дресда, къ пздінь діфферінць дн днспънереа оргъ. Рѣмжне де днсетпатъ къ дн класеле маі дналте се пропъне, атътъ дн Липсика кътъ ши дн Дресда, ши лимба евреескъ пентръ кандидації де теологіе. Профессоріи дн класеле дналте се сервескъ къ лимба латинъ атътъ пентръ традичереа азторіоръ гречі, кътъ ши пентръ еспікареа азторіоръ латині (п. е. Horatius). Днтре лимбиле модерне се днваць франчеза пе тотиндине, ши дн знеле кіаръ ши енглеза ши іта-ліана.

Ла вѣсеріка съптълзи Тома есте ши о сколъ прімаръ ліверъ пентръ четъдіани (Rathsfreischule).

А. Т. Л.

ШКОЛЕЛЕ ЧЕЛЕ ДЕ МѢСТРЪ дн Молдова.

(Капетъ.)

Кл а с а IV.

Теологіа Пасторалъ дрептл еклесіастік ал вѣсерічеі респіртълзи дъпъ канонаіле Апостолі-лор ши а ле синоделор. — Лимба Халдеікъ, Сіріанъ, ши Аравікъ, Катихетика, Методика, Дидактика, Омететика, ши Асчетика, Тіпикъла ши кжотъріле вѣсеріче шти.

Агроніоміа кът се ва пгте маі пре марг ши элементеле де медечинъ ши де ветеринаріе, вор фаче парте а днвѣдътърліор дн класеле кзвеніте.

Кътръ ачесте ордонъм зрмътоарелъ:

1) Ачест ашезъмжотъ де днвѣдътър, кзпрін-зъмжотъріс де класеле нормале, цимнасіале ши Теологіче, се ва днтітъла „Семінаріа Сънтелор Монастїрі Неамцъла ши Секъла.“ Ачестъ семінаріе потривіт ашезъмжотълзи Монастїреі ши кз хрїсовъла Домніеі Ноасгре де снт N. 486, дат дн 22. Август 1853, пентръ скоалеле днчепътоаре днн Търгъла Неамцълазі, днтръ Администрація са днн пѣзнтръ, ва ста снт кзратела сзперіорълзи Сънтеі Монастїрі Неамцълазі, каре ва аве неміж-лочітъ инспекціе моралъ ши матеріалъ.

2) Партеа счентіфікъ ва ста снт о Епітро-піе спеціалъ, компъсъ де Преа Съндігъл Мітро-політ і де Міністръл Кълтълзи ши ал Інстръкціеі Пѣвліче, ши де Інспекторъла генерал ал скоалелор.

3) Ачестъ Епітропіе се ва днгріжі де а дн-взпътъді ачест ашезъмжотъ штииндіфік атътъ прін адъоціреа штиинділор филологіче, літераре ши фа-кълтативе, кът ши прін днзестрареа лзи къ тоате реквзітеле пентръ днаінтіреа г.і перфекціонареа са.

4) Дрепт ачееа Епітропіеа ва фі дндаторітъ, пе лънгъ деосевіте але сале атривътърі, а прівегеа ка пе фѣкаре ан съ се днзестрезе вѣліотека де астъзі афлтоаре а монастїреі, къ кърділе тревзі-тоаре дн тоате лимбеле ши штиинделе че зрмеагъ а се преда.

5) Днвѣдътърліле се вор пропъне дн лимба Ромънъ пе лънгъ каре се вор днвѣда ши лимбеле веки, прескрісе прін програміле маі свъз кзпрінсе адегъндъсе ши катедре пентръ лимбеле нове але Европеі.

6) Обиектеле днвѣдътърліоръ Спїрітъале, кз-прінсе дн програмъ, вор ста снт спеціалъ прі-вегере а Пре Съндігълзи Мітрополіт.

7) Обиектеле днвѣдътърліор пропѣдестиче але

класелор портале ши цимназиале, вор ста сънт привегереа Преа Синдигълаи Митрополит ши а Департаментълаи Инстръкциеи Пъвлече, авънд а фи конформе къ класъриле челорламе сколи де асемене градъри, формата дн Каниталъ ши дн алте политии а ле цуреи.

8) Организация класелор ва фи конформтъ къ ашьзъмънтъла сколарих. Дечи атът катабоцеле, кът ши програмеле авъале, се вор тримете регълат ла Департаментъла Кълтълаи ши ал Инстръкциеи Пъвлече, прекът ши ла Епитропиеа теологикъ, арътатъ ла § 2-ле, каре вор аве привегере а се дикрединда дн тимп дн тимп prin delegadi, де прогресиале ши дъвъдътъриле че зрмеазъ аколо.

9) Есаминиле се вор фаче регълат ка ши ла челелалте сколи пъвлече але цуреи, ла каре Преа Синдигълаи Митрополит ши Департаментъла Кълтълаи вор тримете делегати спре а асисти.

10) Професории класелор портале ши цимназиале се вор ръндзи де кътръ Департаментъла Кълтълаи ши ал Инстръкциеи Пъвлече, къ штиреа Преа Синдигеи сале Митрополитълаи; еар ачии де Теологиче де кътръ Епитропие.

11) Фийнд къ фъръ елевн червди пентръ тоате класеле респективе нх се вор поте форма ници динэ катедриле: де ачееа, пре лънгъ Seminariе се ва днфийнда ши нн Institut de interni, ал кърора нхътр съ фие де ажизис а да пе сколарии тревзитори, пентръ класеле а къте треале градъриле де дъвъдътъръ. — Дин ачешти елевн, каре авсолвънд класиле се вор деосеви prin талант ши моралитате, авънд а се перфекциона дн вре зъял дн ратъриле штииндилор пропъсе дн ачестъ скоалъ, пентръ а фи Професори, се вор тримете дн осевителе зпверситъди, спре а се докториза; зфаръ де факълтатеа Теологикъ, карии се вор докторизъ аиче.

12) Пентръ пропъширеа ачестви Синдиг ашьзъмънтъ дн каре аре а се дъвъца литератъра лимвилор веки ши пзозе, се ва дъвъзъмънтъди ши Institutъла Типо-литографик алъ ачестеи Сънте Моначтири. дн-зъстрънъдъсе къ характериле лимвелор пропъсе аиче, ши спре а се нхге типъри кърциле школастиче, прекът ши ачеле че се вор днкъвйица де Епитропие, а фи де фолос дн привереа литератъреи ши а филологичеи ромъне, і а историчеи висеричеи ши а патриеи.

13. Пентръ ажисториха дъвъдътърилар патърале къпринсе дн програмъ, се ва форма ши о гръдинъ де вотаникъ і де потологиче, еаръ пентръ десволтареа агрикултъреи о фертъ моделъ.

14) Дн привере къ ачестъ Сънтъ Лавръ де авъререа с'аз деосеви днгръ челелалте Моначтири а ле цурии: днгръх ка сихъстрие, днгръ каре къвиошиа пъриндилор петрекътори аз стрължчт prin Сънтеле ръгъчизни аз атрас евлавиеа ши змилонда ипитеи фи-къререа адевърат крештин: еаръ prin дн фийндареа ашьзъмънтелор филагропиче ши а ачестеи скоале Спиритъале се фаче есемпъл де апостолия Евангеликъ, дн кът се поате зиче пентръ дъпса дн фаца челор-ламе Моначтири: „Аша съ лъминезе лъмина воастръ днаинтеа оаменилор, ка възинд асг-фелиз де фаите, съ лъзде пре татъла постръ чел дн черизи“. О аша Съндъние а вицеи моначтиче, подоава висеричеи, фаителе де каритате ши лъмина де дъвъдътъръ, дъпъ тоатъ дрептатеа атраче евлавиеа кредитчиолор, а депъне ла трептеле алгарихаи еи тривътла хъръзиролор сале материале ши морале. Дечи фийнд къ фондъриле еи сънт мените пентръ динереа с'аз аръгательор ашьзъмънте тънтъитоаре, адекъ: киновиза къвиошилар манахи, Семинариа, Интернатъла ачестеи Seminarii къ Типография ши Библиотека, Оспиталъла волнавилор, Оспидъла алиенадилор, гръдина вотаникъ ши Потологикъ, ши чл; Domnia Ноастръ днгръ деплинъ твълдъмъре а с'фолетълаи днгръим тоате привилециале де каре с'аз възврат ачестъ Сънтъ Лавръ днгръ днчешт потривит къ ростиреа хрисоавелор днгръитоаре ашьзъмънтълаи ачестеи Моначтири дн 4. Maiя 1843 N. 175 ши ачел дат де Domnia Ноастръ ла 27. Maiя 1850 N. 659. Дндемънд ши пре зршашии Ноастръ Domni не карии ва оръндзи D-зех, а пъстра дн дрептъриле сале ачестъ Сънтъ Локаш къ ашьзъмънтеле сале атът де тънтъитоаре пентръ патрие, ши рзгът пре пъринтеле лъминилор ши ал дндръреи, ла каре есте адевърата днчелепчизне с'азъ оаии с'ди пъререа дескини авъпра ачестеи Сънте касе, съ асълте ръгъчизниле сервилор съи че і се дналдъ ка о тъштъ вине приимитъ днзи ши дн поапте, ши съ факъ хар ши дндръре спре днгръиреа висеричеи, пропъширеа ашьзъмънтелор ши феричереа попорълаи преа ізвигеи Ноастре патрии.

(Съзскрич) Григорие А. Гика, Воевод.
Шефъла Департ. D. Ралет Ворник.

Директоръла Департ. Леон Гика.
Секция I. днн Департ. Кълтълаи ши а дъвъдътърилар Пъвлече No. 3016.

1855. Mai 28, зиле.

(Фие пштеле Домнълаи висекъжитатъ!)

ЪНЪ РЕСПЪНСЪ КЪТЪ ДОЪ.

Iamii.

Domnule redactor!

Oamenii adeverzari аз фостъ тотъ де зна съшиади киаръ де amicii лоръ. Ачеастъ тристъ есперииндъ амъ авт'о еъ. D. Когъличанъ, пелътандъ мистъи зънъ артиколъ азъ мезъ че с' аз фостъ репродъсъ днъ жърналъ Timbulu, дънъ че снгъръ мъртъриси днъ Nr. 6 азъ Romaniei Literare къ-ми есте амикъ, апои ка консеквиндъ ть лови днъ персоналитате; ачелъ артиколъ дънъ че-лъ кваликаис ка патфолетъ, Длаи вои къ фелърите софисме а дестра, къ нъ е патфолетъ. Даръ аши вои ка ори чине съ жъдече дакъ-и есте кзива ертатъ съ сакри-фиче не зънъ амикъ днъ opiniznea пълвикъ интрепегъндъ пиште idei de глътъ къ квлориле челе маи негре; аши вои съ жъдече ори чине дакъ нъ авеамъ къ-вълитъ съ пьмескъ артиколъ съ патфолетъ дънъ къвинтеле: „Сокоате къ фемеиле Молдовене сънтъ респонсавиле де непорочириле сале аморосе?“ Къмъ а пьтътъ Длаи арънка аша къвинте дитр'о фоае асвпра зънъ амикъ? Че а фостъ шитътъ Длаи? Аз доаръ амъ къвтатъ съ амъ врео интригъ днъ фамилия са ши н' амъ исъвтитъ ка алдii? Аз доаръ фийндъ къ Длаи есте колонелъ ши аре атъте мерите къ каре снгъръ се лавдъ къндъ се апъкъ де скрисъ челе маи микъ лъкръ, апои съ-и треакъ къ ведереа тотъ лъмеа жокъриле де дъхъ, къ каре вреа съ се дитреакъ? Спъе ори чине нъ е патфолетъ ачеста? Апои че къвинте маи авеа съ маи факъ апелъ ла тривналъ opiniznei нъ личе prin артиколъ днъ Nr. 16? Четеаскъ ори чине ши артиколъ ачеста ши спъе каре din noi doi есте апостатъ кътръ въна къвиндъ ши каре маи мълтъ де кътъ алтъл а респектат'о днъ скриериле сале?

Нъ амъ рьспънсъ ла ачелъ артиколъ; амъ лъ-сатъ съ-лъ деспръдъеаскъ лъмеа каре, е маи дреаптъ де кътъ Длаи, ши сжнтъ пълдъмитъ къчи пъл' акъта ниме н'а рьдикатъ бочеа днъ фавореа Дсале.

Даръ артиколii че амъ пълвикатъ деспре лимъ днъ Patria, аз провокатъ еаръши анимоситъди пентръ пиште адеврърри каре се vede къ аз ловитъ не чинева. Ръз воиторii mei нъ авъръ тьриа кьра-дизлви а се дескълапа днъ пълвикъ, чи днчепъръ жокълъ патфолетелоръ, каре domnule Когъличанъ ле-а фькътъ де модъ. Gazeta de Moldavia prin Nr. 45 din 7. Iъni пълвикъ о адресъ кътръ mine плинъ де калътнii ши infamii: Albina Romъneasкъ вреа съ континзе ачееа че Romania Literara а днчепътъ.

Аша даръ vezi, Domnule redactor, къ доъ жърнале din Moldova с'аз нъсъ днъ остигате къ mine, пълдъмитъ amicii лоръ ши леалитъдеи лоръ. Де ачееа алергъ ла жърналъ Дтале, кързия адеца амъ фостъ колабораторъ, пентръ ка съ се пълвиче сжнтъ невоитъ ал адреса ла D. Maria Mitoshasca пълъ че воиз къпъта сатисфакцивнеа дънъ леци каре сънтъ днъ дрепате а о зртъри. —

Ръспънсъ D. Maria B. Mitoshasca.

Амъ възътъ скрисореа че mi-ai адресатъ prin Albina Rom. Nr. 45 ши къ дъреро ть въдъ невоитъ пентръ prima оръ днъ виаца mea съ атакъ не о фемее.

Въдъ къ те-ai свьратъ пентръ портретъ чедъ-амъ фькътъ днъ рьпосатъ жърналъ Timbulu, ши ть трьташи ка не зънъ прокетъ. Нъ те татме: ници мьна Дтале, ници мьна фиичеи Дтале нъ воиз чере; къ фемеи ка Дв. нъ воиз съ амъ а фаче; де ши-ди dai аеръ де авт'оре, де ши ешти днъ релъчиви къ жърнале, даръ дънъ тонълъ къ каре те есприми, нъ меритези stima нимънъи. Ез къноскъ фемеиле молдовене ши нъ mi-амъ пердътъ изъсигиле къ тотълъ деспре еле: чеа маи mare парте сжнтъ деликате дакъ нъ ши преа виръосе; о фемее кътъ де изъинъ вине крескътъ нъ поте съ рькъоле воръ-веле Дтале. Даръ въдъ кътъ де коло къ ди-ai датъ мьна къ D. Когъличанъ ка съ воръешти ла флекъ-кьри. Длъ ферицитезъ ши не Длаи къ ши-а гьситъ о емълъ ка Дта. Въдъ къ ди-ai днъпръмътатъ ideile din рьспънскъ челе деликатъ че mi-а адресатъ Длаи prin Nr. 16 азъ Rom. literare.

Пътеди съ ть изъиди (ши нъ днъ ironie) гьръ-де-авръ, къчи потъ съ ть свиз не анвоуъ, съ въ спънъ адеврърри каре съ въ факъ а ромii, ши нъ штиъ а минди ка Izda Iscariotълъ. Че рьско-лиди торминтеле пентръ ка съ доведиди къ аз потъ авеа инимъ де ромънъ? Че ловиди днъ memoria ma-meii теле пентръ авьсърдитъдиле Дв.? Нъ тревъеа съ меръеди аша департе; съ фи дитревата не чеи че трьескъ че штиъ деспре наштереа Двостре? Даръ! Сънтъ де Греакъ; афладди днъ къ сънтъ ши фииз татълви мезъ каре е Ромънъ, ши дакъ пълмеле ностре са'рз днътлви не чееа лъме, ве потъ днъкрединца къ а mea нъ с'арз рьшина днъин-теа тривналъ черекъ де фантеле ши виаца са: не пълънтълъ Молдовеи mama mea с'а фькътъ ромънъ ши днъ дърериле сале пькъндъ пълъспре-зече фи i-а крескътъ днъ сивъиминтеле национале ши днъ prinципеле де оибре. Даръ Дта, domnule

Митомаскъ, дн локъ де копії мѣдизиді нашті дикъспри вастарде. —

Даръ съ те дотрѣвъ: де че порді маскъ? Вреі ка дн Ізні съ фачі маскарале карневалъ-лзі? Штіі къ амъ дрептълъ съ-ці рѣшпъ маска?... Даръ че вѣдъ!... нъ сѣмені а фі мѣ-іѣре... О, днделегъ акъта комедіа... даръ че прѣстѣ ідео ці-а венітѣ съ те апъчі съ жочі аша рола!... Трѣвѣа, челъ нѣдінъ, съ-ці фі стѣдіатѣ маі віне ролаъ; съ фі ворвітѣ, съ фі еспінатѣ, съ те фі марціолітѣ, съ фі цестіклатѣ; съ-мі фі ворвітѣ нѣмаі деспре челе че те прівіа, іаръ нъ съ саі дін зна 'п алта ка пѣпъза каре казѣ дін че съ-ші факъ кѣвѣлъ; сокогіт' аі къ м' зі трѣп-тітѣ ла пѣшпѣтѣ зікѣндѣ къ сълт о аспідѣ каре тѣ пѣтрескъ къ ланте ші рѣзѣфалъ венітѣ? О, нъ; те дншелі. Зітѣ-те ла міне: еъ стаз дрептѣ, мі-е фрѣптеа сѣнітѣ, мі-е кѣцѣ-тѣлъ кѣратѣ; іа сѣатѣ къ нъ сѣлт аспідѣ чі о тѣ ка оменіі ші нъ фѣре де міне німені дін чеі че м' аз кѣпоскѣтѣ віне; нъ тѣ пѣтрескъ днсъ къ ланте астѣзі, чі къ адевърѣтѣ венітѣ пре каре дѣз сорѣв дін пеана Дтале центрѣ ка съ ці-лѣ арѣпкъ еаръші Дтале дн фацѣ. Дакѣ а венітѣ лѣврѣлъ ка съ-ці рѣспѣндѣ прекѣтѣ ці-се кѣвіне, апоі еъ амъ аргѣмінте десѣгле ші дді потѣ сизне лѣврѣрі каре нѣ-ці ворѣ плъчеа; нъ мінчизні, нъ наломніі, чі адевърѣрі атестате къ докѣмінте азтентіче.

Дді віне дндѣмѣпъ съ те лѣззі къ лѣ-крѣрі де жѣмѣтѣ тѣ секолъ. Негрѣшнѣтѣ: дакъ нъ те веі лѣзда сінгѣрѣ, чіне пѣіба те ве маі лѣзда? Дар? лѣврѣріле Дтале сѣлтѣ кѣпоскѣтѣ: дн жѣмѣтѣ секолъ ці-аі дндѣіегъ мінзнатѣ де фрѣшмосъ каріѣра ші ці-аі мѣпнатѣ мінзнатѣ де віне лѣврѣріѣ. Че съ зікѣ? Аі есплоататѣ къ о трістѣ стѣпгѣіе рѣпосадіі пѣеді аі Італіеі, крѣ-зѣндѣ къ ешті дн старе а крѣа зпѣ Парнасъ пе вѣрѣлъ Чеахлѣлзі, ші п'аі датѣ лігератѣре; нічі такарѣ доъ строфе де моделъ; аі лѣкратѣ оде ші сѣпете къ профѣсизне ла днѣврѣці ші лѣ дошні. Деачѣа зачі дн пѣлѣреа зпде, трѣвѣ съ-ці закѣ меторіа!...

Акъта зітѣ-те ла міне. Мѣ везі? Ез сѣлтѣ ачѣла че те-амъ десѣтѣскатѣ... Еі віне! нъ вѣдѣ къ аі фі зпѣ сѣре пѣтрѣ ка съ нѣ-ці наѣтѣ петеле ші съ те лѣзз пѣпеденсітѣ пѣтрѣ каломнііле че арѣпчі аспра теа; нічі о факъ ачѣаста пѣтрѣ ка съ-мі даз аерѣ де Ерѣдітѣ каре зічі къ нъ тѣ прінде; нъ амъ днѣвѣдатѣ дн скѣла Дтале пѣтрѣ

ка съ аспірѣ ла ерѣдічівнеа къ каре те лѣзі Дга; нъ м' амъ днѣгѣмѣатѣ нічі о датѣ къ продѣчеріле теле, пе каре одіноіарѣ лѣ глоріфікаі прін жѣр-палъ, іаръ акъта лѣ дефѣімі; нъ м' амъ плѣнѣсъ нічі о датѣ къ нъ мі с'а датѣ локъ дн плеіада пѣеділорѣ; нъ! м' амъ мѣлѣдѣмітѣ къ пѣесіа зпѣарѣ ші къ рѣпѣтѣчівніа де каре-ші вѣте жокѣ дѣхо сѣлѣз Домнѣ Когѣлнічѣанъ; даръ ка пѣегѣ нъ воіѣ, домнѣле, съ тѣ пѣпѣ алѣтѣрі къ Дга, ші ка о тѣ нъ воіѣ съ амъ рѣпѣтаціа Домнѣлзі Когѣлнічѣанъ, къчі штіѣ а тѣ вѣте къ пеана ла дѣлѣ ші пѣетрѣ о нѣре.

Дакѣ днсъ есте ворѣа де рѣпѣтаціа (каре дѣмніата о днсемні...) ші каре зічі къ а ажѣнѣсъ проѣврѣіалѣ ші кіарѣ прін кодрїі дереі: орі че дндѣлесъ аі вре Дга саз сѣменіі Дтале а да ачѣстѣі фрѣсе, нъ воіѣ съ-лѣ дндѣлесъ; іаръ де тѣ сілѣшті съ-лѣ дндѣлесъ, коміді о іпѣаміе: оа-меніі се крїтїкѣ дѣпѣ історіа віѣдеі лорѣ, іаръ нъ дѣпѣ ачѣеа а фаміліеі саз а стрѣтѣшнілорѣ лорѣ. Лѣвеште - тѣ дн фацѣ дакъ-ці дѣ тѣва, іаръ нъ дн кѣлмїе. Че аі деслѣагѣ-ці нъ міне ші нъ те лега де коада теа.

Пѣтрѣ ка съ дндѣіѣ, воіѣ съ-ці арѣтѣ зпѣ верѣз каре амъ фѣшѣтѣ акътѣ де кѣрѣндѣ; дді тѣртѣрісескъ днсъ къ нъ е орїціналъ: е імітатѣ дѣпѣ алѣ Дтале ш' апоі штіі къ еъ сѣлтѣ фаміос імітѣтѣрѣ... Акълѣтѣ:

„Зпѣ вѣтрѣпѣ че се апѣтѣ де скрїѣсъ прѣсте каломніі. Есте нъ сконѣ съ се етеле де 'вѣкїте іпѣамїі... Че? нѣ-ці ілѣче?... апоі дар' фѣндѣ къ штіѣ къ-ці ілѣкѣ проѣврѣврїле, ваіѣ съ-ці адѣкѣ ашїнте де зпѣ проѣврѣ каре ші се пѣре къ де мѣлѣз нъ л'аі азѣтѣ: „казѣ-ці маі віне вѣрна че аі дн пѣсѣ де нѣтѣ пѣіѣлѣ дн ошїлѣ алтора.“

Adio, дѣмнѣ Митомасѣмъ, саз маі віне зі-кѣндѣ, Домнѣле ермафродїтѣ!

Г. Сіон.

2 Маі 1865.

О СКЪРТЪ КЪЛЪТОРІЕ.

Порпїрѣм дн Бѣкѣрѣпті къ амїѣс мѣз ка съ вісіѣтѣмѣ шѣтѣ-ка дістрїѣтѣ мѣштене. Ера дн лѣ-пѣ лзі Апр. апѣлѣ корѣнѣ. Сінгѣрѣ ідеоа къ ешпѣт дн капїталъ, къ тоате вѣзѣрїле ші градііле еі, пе фѣчеа съ рѣспїрѣтѣ аерѣ маі ліберѣ, маі віп-фѣкѣторѣ. Днсъ імацінаціа зпѣр фрѣшѣсѣді реале, зпѣр дндѣпѣтѣрі але пѣтѣреі че авѣам а

дптълп, дп ачестъ тпмнъ, ла фте-варе насъ не свптъ поалеле Карпацілор, не пзнеа дп іспптъ а сълта де о възкріе педескрптивіалъ, містеріоасъ.

Съ пз зптъмъ: Дела кватрпъла постръ шп пълъ ла канъла подълзі Могошоаеі, не каре ешпръм, кале де зпъ кватръ де оръ, фъкъръм о оръ дп-треагъ, фпндъ къ, пз шгпъ де че дп зіоа ачееа, пасацілъ ера фоарте стрікатъ, пзмаі гропі; пе лъпгъ аста, тревзіа шп съ авватем пе-контенптъ ка съ лъсъмъ тречере ліверь ліврелелор шп алтор асемenea персонафе.

Дела варіеръ апъкаръм дръмълъ Плоешті-лор. Тпмнълъ ера кам плоіосъ. Кътъ дъръ шосеза, дістанцъ ка де вре о доъ оре, мерсеръм віпшоръ; ла канетълъ еі, кам дптро вале, фъръм невоіці а трече песте зпъ арцікъ (зъгазъ) че опріа о апшоаръ ка съ формезе зпъ стампъ (лакъ де пеште). Пасацілълъ ачеста ера аша де тіпосъ шп вълъшълъ лзі атътъ де аджкъ къ тръсзра дпгръ пълъ дп осіі, іар апіталеле че о търъл пълъ 'п въртъ: п'ачі ера съ пе рърторпъм кпнд дп лакъ, кпнд дп скърсзра лзі, дппъ діспосіціа вълъшелор; лпсъ віетеле апітале, лпвъръв-тате де хі, хі! шп віче пе суінаре; пе скоасеръ къ фадъ кзратъ, пълдъръм черълзі къ челъ пвдіпъ пз шп аз фржптъ піціоареле. Дпдатъ че свіръм пе чеза алтъ колпнъ всале а вліі, зпъ омъ дела о алвергъ пе еші палпте, фъкпндъ-не семъ съ опрпмъ. Дптреваръм: че есте? Парале центръ подъ, пі се респзпсе къ зпъ топъ кам търедъ шп індіфференте. Нічі D. T. чігіторъле, пічі D. B., аздіторілор, пз кптва съ въ треакъ піп гжндъ къ центръ врепъ алтъ подъ, пз! центръ ачела дъпе каре ера съ пе фачем пеккарі фъръ воіа поастръ. Аста есте пропріетате воіереаскъ.

Пъдіпъ маі дпколо пе дппедекаръм де зпъ асемenea подъ, маі тогъ де ачезаші констръкціе, адекъ нарп вълдці дптр'о парте шп п' алта, шп ла піжлокъ арцікатъ пължптъ, гппоіъ, търъчіні шп трестіе, къ сіпгъра діферпдъ пзмаі, къ ла зпъ канъ авеа шп къте-ва влапе, дър каре, ла дракъ, преа ерав еластпче. Ачестъ подъ сервіа, пе кътъ възръръш, а форма зпъ лакъ таре саз зпъ ресерворпъ, дп каре аноі се скърфеа пе скокълъ знеі шоаре дестълъ апъ, ка съ пзе дп пішкаре треі саз патръ роате. Фъръ ачестъ шоаръ тошіа ар перде поате маі

пълтъ де жшпътате дп венітсъ еі авзалъ. Пълтпръм шп ачі паралле пентръ подъ шп, дака ті аджкъ віне а-міпте, пе спзсеръ къ шп ачезаста ера пропріетате воіереаскъ.

Ерам ачі пела 7 оре; афларъм дар пз кале съ тппъм маі департе. Аша есте кпнд е с'опацъ ромънъла, зіче о ворвъ: дпаптеа поастръ пз дптълпръм де кътъ тіпъ сппшпмътъшоаре, гропі шп локърі де дістанде фоарте лъпці. Бътъндъ каіі, дпподълдъ ла хамърі шп дпппнгпндъ къ змерп авіа скънаръм къ сълетъл, апзпгпндъ ла чел дп-гпъі сатъ пе ла о оръ дппъ мезъл понціі. Патръ зілле дптреці аштенгаръм ачі дпдрептареа дръмълзі; орп кпці тречез лпсъ дп сџсъ пе дескряз тогъ маі рълъ. А чпчеза зі пе лзаръм іпма дп дпнді шп репорпръм пъ калеа поастръ. Пълъ ла Плоешті пз авзрърм де кътъ ачезаші соарте, ачезаші невоі але прпмеі понціі.

Ла варіера ачестеі капітале де дістрпктъ тревълъ съ фачем halt, штіці дзмпнеавоастръ, пентръ віста вілетълзі полціеі; саз дака пз штіці се въ спзікъ ес: свптъ піште пърсърп саз регъле, ка тогъ іпдіп-дълъ че іптръ саз есе пжптр'о варіеръ, съ фте асфел есампнатъ, спре а пз се пзтеа стрекзра фърп шп фъкърторі де реле,

Пзмаі къ врео шпсе зіле маі палпте се фзра-серъ дп Бъзрешті, дп гржждъл отелълзі Націоп-ала (аша се кіамъ асълзі, іар пълъ 'п авла тревълъ се-кіема де St. Petersburg), маі мълці каі де сол-даці, Нз штіпъ пе каре варіеръ, къ че вілетъ шп къ че вістъ вор фі тревълъ ачештіа. — Пертп-теці асъл мпкъ дігресіе, че ті вені аша де апро-посіто.

Ла іптрапера прпн варіеръ се формасе о волтъ дпн скърсзреле страделор дп каре пі съ скълдаръ віедці каі кам фъръ воіа лор. Вілетълъ че фз датъ дпдатъ пз пі се дпшоарсе де кътъ дппъ о фоарте лъпгъ аштенгаре: се vede къ к'уітанъл'де варіеръ саз атзпці дпвълца карте саз пз штіа пічі-де-кзпъ; тогъзна фаче. Да ваі де кіпъ, пе скоа-серъм шп дпн ачеза валтъ шп апъкаръм дп лъп-гълъ знеі страде, че пърса кондампнатъ де тогъ сфпндці пърпндці ла о тіпъ де свіпмъ; пе о латре шп алта а вълъшелор се маі кпшоштеаз піште капете де вітеле пзтреде шп піште воловані аоз-каці дппъ воіа дптълплърп. Дпчетълъ къ дпчетълъ дпвпсערъм шп асъл невоіе шп, апропіндъне де піадъ, іатъ-пе пе пасаціз: пе клъпдъръм дппці ті пе ачеста, дптр'о дістанцъ оаре-каре, ка пе тоате челелалте дпн Цара поастръ (Ва зрма.)